

Millî Kültür Araştırmaları Dergisi (MİKAD)

Cilt: 2- Sayı: 1- Haziran 2018

ISSN: 2587-1331

DULOVO VE BABADAĞ TÜRK AĞIZLARINDA KULLANILAN “BİTTA” EDATI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Özlem Demirel DÖNMEZ*

Fatma KOÇ**

ÖZET

“Bitta”, “bir” sayı sıfatı ile “taa” edatının birleşmesiyle oluşmuş olup “bittaa, bittâ, bitta, bitda” gibi farklı fonetik şekilleri görülmektedir. Anadolu ağızlarında tesadüf etmediğimiz “bitta” Dobruca Türk Ağızlarının bir kısmında yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle Silistre Türk Ağızlarında sıklıkla karşılaştığımız sözcük, mevcut kaynaklarda zarf olarak değerlendirilmektedir. Sözcüğün zarf dışında farklı işlevlerdeki kullanımlarıyla karşılaşmamız konu üzerinde durmamızda etkili olmuştur. Çalışmada, Dobruca Bölgesi Türk Ağızlarında “bitta” sözcüğünün görüldüğü örnekler derlenerek işlevlerine göre bir sınıflandırma yapılması, “bitta” sözcüğünün tür ve köken bilgisi yönünden açıklanması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmayla, birden fazla sözcüğün birleşerek oluşturduğu edatlardan biri olduğunu düşündüğümüz “bitta” edatının gelişim seyri, farklı fonetik söyleyişleri sayesinde takip edilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bitta, , Dulovo, Babadağ.

AN INVESTIGATION ON THE "BITTEN" EDIT USED IN DULOVO AND BABADAĞ TURKISH AREAS

ABSTRACT

“Bitta” is formed by combining a “one” number addition and a “taa (more)” intensification and different phonetic forms such as “bittaa”, bittâ, bitta, bitda” are seen. The “bitta” we don’t coincide in Anatolian dialects is widely used in some parts of Turkish dialects. Especially the word we frequently encounter in Silistre Turkish dialects is used and also as envelopes in the sources. It has been effective when we talk about the use of the word in different functions outside the envelope. In the study, it is aimed to make a classification according to its functions by compiling all the samples in which the word “bitta” is seen in the Dobruca region Turkish dialects at the rate of available resources and to explain the word “bitta” in terms of species and origins.

With this work, the developmental progress of the "bitta" preceding which we think is one of the prepositions formed by combining more than one word can be followed by different phonetic expressions.

Key Words: Bitta, Dulovo, Babadağ.

GİRİŞ

“Bitta” sözcüğü Anadolu ağızlarında karşılaşmadığımız ancak Dobruca Türk ağızlarının çoğunda rastladığımız bir sözcüktür. Sözcüğün fonetik açıdan farklı şekillerde kullanıldığı görülmektedir; “bittaa”, bittâ, bitta, bitda” gibi. Çalışmamızın amacını, “bitta” sözcüğünün yapı ve anlam bakımından incelenmesi oluşturmaktadır. İki

* Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, ozlem.demirel@inonu.edu.tr.

** İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, fatma_koc_1991@hotmail.com.

sözcüğün birleşmesi şeklinde oluştuğu anlaşılan “bitta” sözcüğünün nasıl ortaya çıktığı konusunda üç farklı teori oluşturabiliriz:

- 1 “Bitta”, “bir” sayı sıfatı ve “daha” pekiştirme edatının birleşmesinden oluşmuştur. “Bir” sözcüğündeki “r” ünsüzünün düşmesiyle ve “daha” sözcüğündeki “d” ünsüzünün tonsuzlaşarak “t” ünsüzüne dönüşüp ikizleşmesiyle “bitta” sözcüğü meydana gelmiştir. “Bitta”nın görüldüğü örneklerde “daha” anlamının yer alması bu teoriyi desteklemektedir.
- 2 “Bitta”, “bir” sayı sıfatı ve “tâ” edatının birleşmesiyle oluşmuştur. *Farsça olan “tâ” bağlama edatı, Harezmi, Çağatay, Kıpçak ve Batı Türkçesinde bağlama edatı olarak kullanılmış olup Kıpçak sahasında “ki, zira, için”; Çağatay sahasında “ki, -dığı için, daha, -a kadar, ancak, takdirde, zira”; Batı Türkçesi’nde ise “ki, -caya kadar, -den beri, artık, daha, zira” anlamlarında kullanılmıştır* (Hacıeminoğlu, 1992: 193-195). Sözcüğün Çağatay ve Batı Türkçesi sahasında “daha” anlamında kullanılması, bu anlamıyla Dobruca Ağızları’na geçmiş olabileceğini düşündürülebilir.
3. “Bitta”nın, “bir” sayı sıfatı ile “taa”nın birleşmesiyle oluştuğu üçüncü ve en güçlü teorimizi oluşturmaktadır. Bölge ağızında daha anlamına gelen bir “taa” sözcüğü mevcut olup sözcük, zarf olarak değerlendirilmektedir (Cebeci, 2010: 243). “Taa”nın “bitta”nın fonetik yapısına uygunluğu ve bölge ağızında görülen farklı fonetik şekillerinin kullanım sıklığı bu teoriyi kuvvetlendirmektedir.

İkinci önemli soruysa “bitta”yı sözcük türü olarak edat mı yoksa zarf olarak mı değerlendirmemiz gerekmektedir?

Deliorman Türk Ağızları Sözlüğü’nde “bittaa” sözcüğü, *bir daha, ondan sonra şeklinde anlamlandırılarak zarf olarak değerlendirilmektedir* (Cebeci, 2010: 71).

Taradığımız metinlerden elde ettiğimiz cümlelerde, “bitta”nın zarftan farklı olarak edat fonksiyonunda kullanıldığını düşündüğümüz örnekler görülmektedir. Bu durum, “bitta” sözcüğünü sözcük türü olarak zarf mı yoksa edat olarak mı değerlendirilmesi gerektiği konusunda bir çelişkiye sebep olmaktadır.

Zarflarla edatlar çoğu kez birbirlerine karıştırılırlar hatta bakış açısının farklılığına bağlı olarak bazı Türkologlar tarafından zarf olarak değerlendirilen sözcükler bazıları tarafından edat olarak değerlendirilebilmektedir (Kara, 2009: 1282).

Edat şu şekillerde tanımlanmaktadır:

“Yalnız başına bir anlam taşımayan ancak isim ve isim soylu kelimelerden sonra gelerek sonuna geldiği kelimeyle cümledeki başka kelimeler arasında anlam ilişkisi kuran, gramer görevli müstakil kelime” (Korkmaz, 1992: 51).

“Edatlar, manaları olmayan sadece gramer vazifeleri bulunan kelimelerdir. Tek başlarına manaları yoktur. Hiçbir nesne veya hareketi karşılamazlar. Fakat manalı kelimelerle birlikte kullanılarak onları desteklemek suretiyle bir gramer vazifesi görürler” (Ergin, 1995: 339).

“Bir sözcükten sonra gelerek, o sözcükle ötekiler arasında ilgi kuran sözcük.” (Hatiboğlu, 1972: 56).

“Anlam ve görevleri daha çok tümce içinde, birlikte bulunduğu sözlerle beliren, sözcükler arasında ilgi kurmaya yarayan öğelere ilgeç denir.” (Aksan, 1983: 132)

“Sözcükler, kavramlar arasında anlam ilgisi kurmaya yarayan ve ancak bu görevleri için kullanılan sözcüklere ilgeç denir” (Gencan, 2001: 473).

Görüldüğü kadarıyla dilticilerin edat türü için tek başlarına anlamlarının olmaması, sözcükler arasında ilgi kurmaya yaraması ve cümle içindeki anlam ilişkisini dengelemesi noktasındaki fikirleri ortaktır. “Bitta” sözcüğü; tek başına bir anlam taşımaması, cümle içerisinde anlam dinamizmini sağlaması ve gramer vazifesi görmesi niteliklerini taşıyarak tür bakımından “edat”a yaklaşmaktadır.

Çekim ekleri dışında dilde gramer vazifeli bütün sözcüklerin edat olarak değerlendirildiği, dilde anlam elemanı olarak değil de görev elemanı olarak kabul edilen bütün sözcüklere edat denildiği ve bağlaçların, ünlemlerin de edat kapsamı içine girdiği unutulmamalıdır (Soydan, 2013: 2246).

“Bitta”nın zarf olarak değerlendirilmesi sözcüğün cümle içerisindeki göreviyle de uyuşmamaktadır. Zarf türü dilticiler arasında şu biçimlerde tanımlanmıştır:

“Zarflar fiillerden, sıfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf niteliğindeki sözlerden önce gelerek onları zaman, yer, yön, nitelik, durum, azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi çeşitli yönlerden etkileyip değiştirerek anlamlarını daha belirgin duruma getiren sözlerdir” (Korkmaz, 2003: 451).

“Fiillerin ya da fiilimsilerin, sıfatların, zarfların anlamlarını zaman, yer ve yön, durum, nicelik, soru kavramlarıyla belirleyen ya da kısip sınırlayan kelimelere zarf denir” (Ediskun, 1996: 273).

“Eylemlerin, eylemsilerin, sıfatların ya da görevce kendine benzeyen sözcüklerin anlamlarını etkileyen, kimi kez güçlendirip kimi zaman kısıtlayan sözcüklere belirteç denir” (Aksan, 1983: 96).

“Bir sıfatın, bir fiilin, bir fiilimsinin başına gelerek anlamını niteleyen, belirten, değiştiren veya sınırlayan kelimelerdir.” (Bilgegil 1984: 216)

“Varlığının belirmesi yüklemle bağlı olan, yüklemle aracısız ilişki kuran biçimbirime belirteç denir” (Adalı, 2004: 36).

“Zaman, tarz, sebep, miktar, yön, vasıta ve şart bildirerek yüklemi tamamlayan cümle ögesi zarftır” (Karahana, 2011: 32).

“Varlığın nitelik adları sıfatlar, eylemin nitelik adları zarflardır” (Karaağaç 2011: 47).

Sıralanan tanımlarda zarfların; fiili, sıfatı, zarfi çeşitli yönlerden etkileyen sözcükler olduğu ortak kanaatine varılmıştır.

Taradığımız metinlerden elde ettiğimiz örneklere baktığımızda “bitta” sözcüğünün genellikle sözcükler veya cümleler arasında bağlantı kurmak veyahut pekiştirme göreviyle kullanıldığı görülmektedir. Bu yönüyle “bitta”yı edat türü içerisinde değerlendirebiliriz. Örneklerde “bitta” sözcüğü yerine kullanılacak olan 6 farklı sözcük tespit edilmiştir:

1. Başka
2. İşte
3. Sonra
4. Bundan Sonra
5. Bu Kadar
6. Bir Daha

1. Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışmada, Dulovo ve Babadağ Türk ağızlarına ait mülakat metinleri kullanılmıştır.¹ Söz konusu metinler taranarak “bitta” sözcüğünün görüldüğü örneklerin tamamı tespit edildi. “Bitta”nın, sözcük türü olarak kaç farklı şekilde kullanıldığı, hangi anlamları karşıladığı tespit edilerek bu tespitler sınıflandırıldı ve sayısal veriler doğrultusunda bir sonuca ulaşılmaya çalışıldı. Örnek cümlelerin sonunda yer alan “D”, Dulovo Ağızları’nı, “B” ise Babadağ Ağızları’nı, “D” ve “B” seslerinden sonra gelen ilk sayı metin, ikincisi ise sayfa numaralarını ifade etmektedir.

2. “Bitta” Sözcüğünün Yerine Kullanılabilecek Sözcükler

2.1. Başka

1. benim kızım orda bilmim bitta hacı bey B-8.205	benim kızım orda bilmim başka hacı bey B-8.205
2. dörte kadar dörtden sora oKumadıK bitda hamır yapardı annem yemekler yapardı çorba yapardı B-11.60	dörte kadar dörtden sora oKumadıK başka hamır yapardı annem yemekler yapardı çorba yapardı B-11.60
3. üç ay konışmadı búbam e bitta nápıcak ben āçan isdiyerim barışdıla D-019.18	üç ay konışmadı búbam e başka nápıcak ben āçan isdiyerim barışdıla D-019.18
4. yok başKa o hē vaKıt olmei kıkında kesele bi de altı ayında keselese kesele bittā evde yapTımız çöbalala. D-03.49	yok başKa o hē vaKıt olmei kıkında kesele bi de altı ayında keselese kesele başka evde yapTımız çöbalala. D-03.49
5. bi de kıklama yapılıo bittā doum günleri birinci senesi ikinci yılı. D-015.14	bi de kıklama yapılıo başka doum günleri birinci senesi ikinci yılı. D-015.14
6. bindallı káverengi bittaye şe édele gēcik yapeller andan so yeleni de öle yapele bu ön taraflanı şöle onnarı da gene öle gēcik yapelle don yelek isdese don yelek gı isdese hānteri gı hānterinin de ona göre şe edele kendlei yapele. D-024.30	bindallı káverengi başka şe édele gēcik yapeller andan so yeleni de öle yapele bu ön taraflanı şöle onnarı da gene öle gēcik yapelle don yelek isdese don yelek gı isdese hānteri gı hānterinin de ona göre şe edele kendlei yapele. D-024.30

¹ Demirel Dönmez, Özlem (2012). *Kuzeydoğu Bulgaristan Silistreli İli Dulovo / Akkadınlar İlçesi Türk Ağızları*, Ankara: Gazi Kitabevi; Demirel Dönmez, Özlem (2018). *Romanya Tulça İli Babadağ İlçesi Türk Ağızları*, (basıma hazır).

7. fiçılara kuruyduk lāna andan sō bēber kıyması böbe yapadık büle kalabalık oldukdan soa kış neyle geçecek bi koca şe kıyadık böberleri töle yapaladı bittāe o tarna ōsun ne osa osun ta o kıymayı yedik kaşık kaşık. D-024.88	fiçılara kuruyduk lāna andan sō bēber kıyması böbe yapadık büle kalabalık oldukdan soa kış neyle geçecek bi koca şe kıyadık böberleri töle yapaladı başka o tarna ōsun ne osa osun ta o kıymayı yedik kaşık kaşık. D-024.88
--	--

8. bak şindi tatlı yaparız bittaye bizim yemeklemiz çōba yaparız, yāni yaparız yan başına bi yemek dā yaparız lāna aşı deriz, pirinçli deriz, kīma deriz biz o yanda nası dele bilmem börek. D-025.58	bak şindi tatlı yaparız başka bizim yemeklemiz çōba yaparız, yāni yaparız yan başına bi yemek dā yaparız lāna aşı deriz, pirinçli deriz, kīma deriz biz o yanda nası dele bilmem börek. D-025.58
--	---

9. şu bayla köünde yīmi üçün dōmu bi adam var yimi beşin dōmu vā bi adam da bittā otuzun dōmu var otuz birin dōmu var var tö bunna vā bir ki kişi yan en ğtiar tö o adam D-032.26	şu bayla köünde yīmi üçün dōmu bi adam var yimi beşin dōmu vā bi adam da başka otuzun dōmu var otuz birin dōmu var var tö bunna vā bir ki kişi yan en ğtiar tö o adam D-032.26
--	---

10. ālamak Kaldırınca hanı yateiri cenaze yateir hanı ora kadar aÇık ālala ama bittā yoK bitdi yoK ālamak. D-03.52	ālamak Kaldırınca hanı yateiri cenaze yateir hanı ora kadar aÇık ālala ama başka yoK bitdi yoK ālamak. D-03.52
---	---

2.2.İşte

1. onnar gitdiler sora geldi o Kemi geldi alsın bézi da dönmedi geri bitta köstenceden pinecediK B-17.27	onnar gitdiler sora geldi o Kemi geldi alsın bézi da dönmedi geri işte köstenceden pinecediK B-17.27
---	---

2. ne yapcáz işde öle iş bitta işe yollaladı kira gidedin hayvan yetmē şindi yok amma şindi āzır ēpsi. D-020.21	ne yapcáz işde öle iş işte işe yollaladı kira gidedin hayvan yetmē şindi yok amma şindi āzır ēpsi. D-020.21
--	--

3. kurbanın bu bacından çıkan onda çok özel çıkarıdı kasap o bitta oynadıkça yalabıdı o taş. D-021.33	kurbanın bu bacından çıkan onda çok özel çıkarıdı kasap o işte oynadıkça yalabıdı o taş. D-021.33
--	--

4. andan sora bittāye alıla gidele o çeyizlei dūne gelen bakadı o çeyizlee andan soa oturuydu bitta yerine D-024.23	andan sora bittāye alıla gidele o çeyizlei dūne gelen bakadı o çeyizlee andan soa oturuydu işte yerine D-024.23
--	--

5. esKiden töle yapaladı aÇık hamı	esKiden töle yapaladı aÇık hamı karıladı
------------------------------------	--

karıladı hêmen andan sora yuvalaladı onu bûle ufacık ufacık keseledi bittā ūmaçlık dedik ūmaç dēdi onnara. D-024.85	hêmen andan sora yuvalaladı onu bûle ufacık ufacık keseledi işte ūmaçlık dedik ūmaç dēdi onnara. D-024.85
6. bittaim ben geleli elli altı sene mi olmuş elli altı tō o kada tō o zemandan beri tō bu hanede025-31	işte ben geleli elli altı sene mi olmuş elli altı tō o kada tō o zemandan beri tō bu hanede025-31
7. öte gittikten sora bittā akşamsı da banket yapıōduk oturuyo bütün hepimiz.01-10	öte gittikten sora işte akşamsı da banket yapıōduk oturuyo bütün hepimiz.01-10
8. andan sona bittā gelini indiriken de indirke kaynata ne vëreceksin geline, indirmelik veriledi amma ev amma araba amma koç amma tāla böle bi şeale veriledi. 01-31	andan sona işte gelini indiriken de indirke kaynata ne vëreceksin geline, indirmelik veriledi amma ev amma araba amma koç amma tāla böle bi şeale veriledi. 01-31
9. şindi gelini alierler pindirele götürüle vardına indireler andan soa bittā takılıveri sabala işine silip süpümē derip toplamaa ō hō işine. 03-9	şindi gelini alierler pindirele götürüle vardına indireler andan soa işte takılıveri sabala işine silip süpümē derip toplamaa ō hō işine. 03-9
10. ōrdan geliyo bittā burayı. D-010.39	ōrdan geliyo işte burayı. D-010.39
11. nası dokıycaz şindi ne vakıt sümei işledik āşına alıdık ōnarı biz bi de çözedik çözdük mü o vakıt vādı güdüler onnara alıdık ōdan bittā çufalıa çekedik çufalıa giridik bittā ā bakalım dokıdık dokıdıkdan sora bittā çıkarısın kesesin giydirisin. 020-10	nası dokıycaz şindi ne vakıt sümei işledik āşına alıdık ōnarı biz bi de çözedik çözdük mü o vakıt vādı güdüler onnara alıdık ōdan bittā çufalıa çekedik çufalıa giridik işte ā bakalım dokıdık dokıdıkdan sora bittā çıkarısın kesesin giydirisin. 020-10
12. bittāe bün bayram bayram mı hāde orē bi sāngaç kuruladı aaşla va oda bûle onnara sāngaç kuruladı bittā gelen oda birbirne bayramlaşdı elni öpedi oda işanla gidedik toplaşdı orae genÇ olanla sallanıladı sāngaç kuruladı. 024-73	işte bün bayram bayram mı hāde orē bi sāngaç kuruladı aaşla va oda bûle onnara sāngaç kuruladı bittā gelen oda birbirne bayramlaşdı elni öpedi oda işanla gidedik toplaşdı orae genÇ olanla sallanıladı sāngaç kuruladı. 024-73

<p>13. keseledi töble incecik incecik hamır karııp da şindi dūkanla dolu kesele. 86 esKiden töle yapaladı aÇık hamı karıladı hēmen andan sora yuvalaladı onu büle ufacık ufacık keseledi bitta ūmaçlık dedik ūmaç dēdi onnara.</p>	<p>keseledi töble incecik incecik hamır karııp da şindi dūkanla dolu kesele. 86 esKiden töle yapaladı aÇık hamı karıladı hēmen andan sora yuvalaladı onu büle ufacık ufacık keseledi işte ūmaçlık dedik ūmaç dēdi onnara.</p>
--	--

<p>14. hic kimse ne elni hamlı ne bişe pide canın isdedimi varıp alele dūkandan andan sora hiÇ ne elleni hamlıle ne unele geldikTen sora pide yayeyler şeə sofranın üsdüne bittā kesele onnarı koyele hāde fırına fitree. 024-92</p>	<p>hic kimse ne elni hamlı ne bişe pide canın isdedimi varıp alele dūkandan andan sora hiÇ ne elleni hamlıle ne unele geldikTen sora pide yayeyler şeə sofranın üsdüne işte kesele onnarı koyele hāde fırına fitree. 024-92</p>
--	--

<p>15. kaynedeysin onun için yā o iç kayneyer oda dökeyri sıcanı decedim dökeyr bittā suyunu o suyunu bittā yeniden başKa tavaya koyerler bitta onu kaydada kaydada bal oliverier aÇık kalier. 024-99</p>	<p>kaynedeysin onun için yā o iç kayneyer oda dökeyri sıcanı decedim dökeyr bittā suyunu o suyunu bittā yeniden başKa tavaya koyerler işte onu kaydada kaydada bal oliverier aÇık kalier. 024-99</p>
---	---

<p>16. koyez bitta küplerin içine küple vadı küp dēdik onnara sataladı ya bārşladı yā sokakTa.024-100</p>	<p>koyez işte küplerin içine küple vadı küp dēdik onnara sataladı ya bārşladı yā sokakTa.024-100</p>
---	---

<p>17. yapan yapsa da geçe gidedi bittā şindi hemen kaçēp gidiverile tūkē gidile bilmem nere gidile hemen bırakıveri. 024-110</p>	<p>yapan yapsa da geçe gidedi işte şindi hemen kaçēp gidiverile tūkē gidile bilmem nere gidile hemen bırakıveri. 024-110</p>
---	---

<p>18. bittaim ben geleli elli altı sene mi olmuş elli altı tö o kada tö o zemandan beri tö bu hanede. 025-31</p>	<p>işte ben geleli elli altı sene mi olmuş elli altı tö o kada tö o zemandan beri tö bu hanede. 025-31</p>
---	---

<p>19. bittai beygilelen tälada işledik.025-32</p>	<p>işte beygilelen tälada işledik.025-32</p>
--	---

<p>20. iy baba sonunda çoK angārecilik vadı bu mokanlada hē gün angāre hegün angāre</p>	<p>iy baba sonunda çoK angārecilik vadı bu mokanlada hē gün angāre he gün angāre</p>
--	--

bıkTı de satdı begilei öküz aldı bittā öküzlen ne angāre olıcak bittā. 029-37	bıkTı de satdı begilei öküz aldı ište öküzlen ne angāre olıcak bittā. 029-37
21. iybaba sonunda çoK angārecilik vadı bu mokanlada hē gün angāre he gün angāre bıkTı de satdı begilei öküz aldı bittā öküzlen ne angāre olıcak bittā . 029-37	iy baba sonunda çoK angārecilik vadı bu mokanlada hē gün angāre he gün angāre bıkTı de satdı begilei öküz aldı bittā öküzlen ne angāre olıcak ište . 029-37
22. ēy koşulu güleşı de oldınan pelıvanı da geli, yörü geli, dışāladan davetli gelşler ē olu bittā o günü sūnet ēdeler. 029-76	ēy koşulu güleşı de oldınan pelıvanı da geli, yörü geli, dışāladan davetli gelşler ē olu ište o günü sūnet ēdeler. 029-76
23. bitTımi tamiri o boruları gene açeler dolayre korop gene çikei yukarı kalkei andan soa açıp kapısını gidee bittā nerē gidese. D-029.103	bitTımi tamiri o boruları gene açeler dolayre korop gene çikei yukarı kalkei andan soa açıp kapısını gidee ište nerē gidese. D-029.103
24. dēisi avşamı bittā bindalı giyēle oyniyēlē. D-030.6	dēisi avşamı ište bindalı giyēle oyniyēlē. D-D-030.6
25. bittā yuvala üsdüne yōgan, döşek annaye misin ona yüklük dele annadın mı. D-032.11	ište yuvala üsdüne yōgan, döşek annaye misin ona yüklük dele annadın mı. D-032.11
26. iki sene üç sene kuzuculuk yapTım tekesede çobandım anneye misin anadan soa bittā fırıncı oldum ekmek yapTım. D-032.64	iki sene üç sene kuzuculuk yapTım tekesede çobandım anneye misin anadan soa ište fırıncı oldum ekmek yapTım. D-032.64
27. sona bittā elimizle bñle yuvala topaladık topalak yasadık hade fırına saan falan yok amma yere atadık fırının yerine. D-032.66	sona ište elimizle bñle yuvala topaladık topalak yasadık hade fırına saan falan yok amma yere atadık fırının yerine. D-032.66
28. sora bittā tatarlar türKler alıveriş yapmā paysındıh bittā biz de türKçe konuşıeriz. D-033.15	sora ište tatarlar türKler alıveriş yapmā paysındıh bittā biz de türKçe konuşıeriz. D-033.15
29. gelişi balabanladan gelme bıra bi	gelişi balabanladan gelme bıra bi çoban

<p>çoban keçi çobanı kurue bu yeni köü bira yerleşei vegiden kaÇmış o zamanda vegi vamiş çokda andan soa bittā baltacı yeni kö deince yanı birası ōmanka hekes kesmiş baltaylan ev edinmiş. D-037.37</p>	<p>keçi çobanı kurue bu yeni köü bira yerleşei vegiden kaÇmış o zamanda vegi vamiş çokda andan soa işte baltacı yeni kö deince yanı birası ōmanka hekes kesmiş baltaylan ev edinmiş. D-037.37</p>
---	--

2.3. Sonra

<p>1. dünülū yapTıkdan sora isdelese nişan yapma yapıle bittā bāşış yapıle gelile nişanlıla D-03.1</p>	<p>dünülū yapTıkdan sora isdelese nişan yapma yapıle sonra bāşış yapıle gelile nişanlıla D-03.1</p>
---	--

<p>2. çok anattı bize o zūre ana āk yolundan giden şeleri anattı bize dedi amma sesleemedim meraklıdım seslemē kitap almış getimiş odan bana bittaa da vakit olmadı olsa da ya onun işi bulundu ya benim konuşamadık öle sesleemedim D-019.8</p>	<p>çok anattı bize o zūre ana āk yolundan giden şeleri anattı bize dedi amma sesleemedim meraklıdım seslemē kitap almış getimiş odan bana sonra da vakit olmadı olsa da ya onun işi bulundu ya benim konuşamadık öle sesleemedim D-019.8</p>
---	---

<p>3. on bi yaşında birincie gittim çocuk kadaşım başladı birincı okumā da ona yāum dēdi geti götürsün dēdi bana yaum sen de aÇık git yazmā okumā ūgren dēdi üç sene gittim bitta gidemedim yollamadı bitta D-019.11</p>	<p>on bi yaşında birincie gittim çocuk kadaşım başladı birincı okumā da ona yāum dēdi geti götürsün dēdi bana yaum sen de aÇık git yazmā okumā ūgren dēdi üç sene gittim sonra gidemedim yollamadı bitta D-019.11</p>
---	--

<p>4. çok anattı bize o zūre ana āk yolundan giden şeleri anattı bize dedi amma sesleemedim meraklıdım seslemē kitap almış getimiş odan bana bittaa da vakit olmadı olsa da ya onun işi bulundu ya benim konuşamadık öle sesleemedim D-019.8</p>	<p>çok anattı bize o zūre ana āk yolundan giden şeleri anattı bize dedi amma sesleemedim meraklıdım seslemē kitap almış getimiş odan bana sonra da vakit olmadı olsa da ya onun işi bulundu ya benim konuşamadık öle sesleemedim D-019.8</p>
---	---

<p>5. bişe annadıl mı be canım ne annadılacak ōda biraz biraz dudukTan soa sen kaldırıp alıp gömeysin durulmu ya ōda bütün gün bittā götürüp gömēyle. D-03.56</p>	<p>bişe annadıl mı be canım ne annadılacak ōda biraz biraz dudukTan soa sen kaldırıp alıp gömeysin durulmu ya ōda bütün gün sonra götürüp gömēyle. D-03.56</p>
--	---

<p>6. nası dokıycaz şindi ne vakit sümei işledik āşına alıdık ōnarı biz bi de çözedik çözdük mü o vakit vādı güdüler onnara alıdık ōdan bittā çufalıa çekedik çufalıa giridik bittā ā bakalım dokıdık dokıdıkdan</p>	<p>nası dokıycaz şindi ne vakit sümei işledik āşına alıdık ōnarı biz bi de çözedik çözdük mü o vakit vādı güdüler onnara alıdık ōdan sonra çufalıa çekedik çufalıa giridik bittā ā bakalım dokıdık dokıdıkdan sora bittā</p>
---	---

sora bittā çıkarısın kesesin giydirisin. D-020.10	çıkarısın kesesin giydirisin. D-020.10
7. sermiyez o bittā gavanozlara koyez onnarı hazır. D-021.60	sermiyez o sonra gavanozlara koyez onnarı hazır. D-021.60
8. kına geceleri gelini kınaladık geldikTen sora andan so bittā oynaladı oyun bitti mi gelini kınaladı bittāye dālışladı. D-024.28	kına geceleri gelini kınaladık geldikTen sora andan so bittā oynaladı oyun bitti mi gelini kınaladı sonra dālışladı. D-024.28
9. bittae yapeyle çıkıları götürile bırakıla oyneyēle oynadıkda aseyle gelen bakee bittā uşan şēlene. D-024.47	bittae yapeyle çıkıları götürile bırakıla oyneyēle oynadıkda aseyle gelen bakee sonra uşan şēlene. D-024.47
10. boklukla vadı yā töble bakadık camie bekledik bittā bāırışdık. D-024.68	boklukla vadı yā töble bakadık camie bekledik sonra bāırışdık. D-024.68
11. bittāe būn bayram bayram mı hāde orē bi sāngaç kuruladı aaşla va oda büle onnara sāngaç kuruladı bittā gelen oda birbirne bayramlaşdı elni öpedi oda işanla gidedik toplaşdık orae genÇ olanla sallanıladı sāngaç kuruladı. D-024.73	bittāe būn bayram bayram mı hāde orē bi sāngaç kuruladı aaşla va oda büle onnara sāngaç kuruladı sonra gelen oda birbirne bayramlaşdı elni öpedi oda işanla gidedik toplaşdık orae genÇ olanla sallanıladı sāngaç kuruladı. D-024.73
12. ā ile den köün uşayı toplaşdı töble geliledi vereydik uşaklara ona vereydik ona vereydik uşakla bittā gideledi bairaşarak başKa hanee giriledi yapadık Ta onnarı. D-024.75	ā ile den köün uşayı toplaşdı töble geliledi vereydik uşaklara ona vereydik ona vereydik uşakla sonra gideledi bairaşarak başKa hanee giriledi yapadık Ta onnarı. D-024.75
13. bittā onu kesedik kazıdık içini ikiye bölüvereydik kapızı bittā kazgalaçlan kazıdık onun içini kazıdık. D-024.95	sonra onu kesedik kazıdık içini ikiye bölüvereydik kapızı bittā kazgalaçlan kazıdık onun içini kazıdık. D-024.95
14. andan sō bittā kaynadıdık doldureydik bakı içine kazıdık onun içini atadık bittā kaplanan hayvanlara. D-024.96	andan sō bittā kaynadıdık doldureydik bakı içine kazıdık onun içini atadık sonra kaplanan hayvanlara. D-024.96
15. kaynedeysin onun için yā o iç kayneyer oda dökeyri sıcanı decedim dökeyr bittā suyunu o suyunu bittā	kaynedeysin onun için yā o iç kayneyer oda dökeyri sıcanı decedim dökeyr sonra suyunu o suyunu bittā yeniden başKa

yeniden başKa tavaya koyerler bitta onu kaydada kaydada bal oliverier aÇık kalier. D-024.99	tavaya koyerler bitta onu kaydada kaydada bal oliverier aÇık kalier. D-024.99
16. kaynedeyersin onun için yā o iç kayneyer oda dökeyri sıcanı decedim dökeyr bittā suyunu o suyunu bittā yeniden başKa tavaya koyerler bitta onu kaydada kaydada bal oliverier aÇık kalier. D-024.99	kaynedeyersin onun için yā o iç kayneyer oda dökeyri sıcanı decedim dökeyr bittā suyunu o suyunu sonra yeniden başKa tavaya koyerler bitta onu kaydada kaydada bal oliverier aÇık kalier. D-024.99
17. ben bilmiem bulgarca ama bilerle. ben gitmedim çok bi kez bi kez gitdim ben bittā vazgeçivedim.D-024.111	ben bilmiem bulgarca ama bilerle. ben gitmedim çok bi kez bi kez gitdim ben sonra vazgeçivedim.D-024.111
18. bir işan önünde yeder öküzleri yaut da begilei öle işledik ama gene iyidi de sona elli altıda tekese kuruldu bittā biS gömedik öle şe. āh türkede nēde? vā koparatif vā. D-026.24	bir işan önünde yeder öküzleri yaut da begilei öle işledik ama gene iyidi de sona elli altıda tekese kuruldu sonra biS gömedik öle şe. āh türkede nēde? vā koparatif vā. D-026.24
19. soradan suu bulmuşla ta buda bi kulam içinde içme suunu ta odan beri bittā kö o hale gelii bu kö yā kārakoç. D-029.54	soradan suu bulmuşla ta buda bi kulam içinde içme suunu ta odan beri sonra kö o hale gelii bu kö yā kārakoç. D-029.54
20. okuduK êpeyce okuduK buraa geldik bittae kuran okuduk kuranlamızı okuduK ne bilem onı tālaa gidedik. D-031.12	okuduK êpeyce okuduK buraa geldik sonra kuran okuduk kuranlamızı okuduK ne bilem onı tālaa gidedik. D-031.12
21. su kaynadılı ısıdılı su yıkanır kefinlenir, kefine sarılı şe ede hade bittā mezalía okula. D-032.92	su kaynadılı ısıdılı su yıkanır kefinlenir, kefine sarılı şe ede hade sonra mezalía okula. D-032.92
22. Kal bizde biz bittā Kureşle oynacaz o sangaca Koycam seni o başKa yere māle göterecem paytonnan sēni. D-033.22	Kal bizde biz sonra Kureşle oynacaz o sangaca Koycam seni o başKa yere māle göterecem paytonnan sēni. D-033.22
23. yāni soanı dorarım isde parçalarım eti yıkarım isde yıkadına kazana koyduna bittā kavurierim onu tuzunna biberinnen kim isdese patates koyer kim isdese başKa	yāni soanı dorarım isde parçalarım eti yıkarım isde yıkadına kazana koyduna sonra kavurierim onu tuzunna biberinnen kim isdese patates koyer kim isdese başKa

şey koyer de töle yapıeriz. D-033.50	şey koyer de töle yapıeriz. D-033.50
24. bi şey koymez etni koruz soannan eti bittā tuzunnan kimyonunnan böberinnen āmıra koyez küçük küçük yapeeriz āmırı koyeriz aÇık toplayıp sıkıeriz, başKa pide yaparız pazı açıeriz. D-033.55	bi şey koymez etni koruz soannan eti sonra tuzunnan kimyonunnan böberinnen āmıra koyez küçük küçük yapeeriz āmırı koyeriz aÇık toplayıp sıkıeriz, başKa pide yaparız pazı açıeriz. D-033.55
25. ramazan tutardıh küçükke ramazan tutardıh avşam olduna adamnar gideyle cāmıe oca çıhardı bize birer parça kolaŞ alırdıh elimize bekleriz ezannı oca çıkeir kapıdan yapıeridi bize bittā bāıralak ezan oldu dee eve toplanıdıh. D-033.77	ramazan tutardıh küçükke ramazan tutardıh avşam olduna adamnar gideyle cāmıe oca çıhardı bize birer parça kolaŞ alırdıh elimize bekleriz ezannı oca çıkeir kapıdan yapıeridi bize sonra bāıralak ezan oldu dee eve toplanıdıh. D-033.77
26. ak aş pirinci yıkayesin kabadesin koyeyisin ateşe pişmē bulaşdımi südüni koyesin, şekerni koyesin, bi püsgecik duz ateysin aÇık ēmen adet yerine gelicek kada işTe töle soudumu kotareysin bittā taslara koyeyisin. D-040.14	ak aş pirinci yıkayesin kabadesin koyeyisin ateşe pişmē bulaşdımi südüni koyesin, şekerni koyesin, bi püsgecik duz ateysin aÇık ēmen adet yerine gelicek kada işTe töle soudumu kotareysin sonra taslara koyeyisin. D-040.14
27. pindircek oldukdan sora basma üç döt mētre basmaı koyele geline tutup kolundan arabaa iŋgele götürüi kızın iŋgeleri arabaa pidiri bittā gidı gelin alıcı. D-03.6	pindircek oldukdan sora basma üç döt mētre basmaı koyele geline tutup kolundan arabaa iŋgele götürüi kızın iŋgeleri arabaa pidiri sonra gidı gelin alıcı. D-03.6
28. el etek aldı sırada geldirenmi posTuna oturu bitta demek talipler ona yöşüdü D-012.9	el etek aldı sırada geldirenmi posTuna oturu sonra demek talipler ona yöşüdü D-012.9
29. birinci günü kaÇdıim ikinci günü bubam gene yollamadı, rāmetli, üçüncü günü gene kaÇdıim bittā muallimler de bırahmadı. D-02.4	birinci günü kaÇdıim ikinci günü bubam gene yollamadı, rāmetli, üçüncü günü gene kaÇdıim sonra muallimler de bırahmadı. D-02.4
30. gelile bittā başlıla gelmē. D-06.12	gelile sonra başlıla gelmē. D-06.12

2.5. Bu Kadar

1.töle acık āla şeydir oturuşurūdukda annadıla soa başgası biri geldimi yeniden gene aÇık ālala töle bittā . D-03.55	töle acık āla şeydir oturuşurūdukda annadıla soa başgası biri geldimi yeniden gene aÇık ālala töle bu kadar . D-03.55
2. bu kışın kıza dedim acık oku bakaim bā ne bilgiler aldın bu zūre anaa gitmişle túrkādan acık okumā başladı uşakla başladı gürültü yapmā a dedim sora sora söle kaldı töle bittā . D-019.7	bu kışın kıza dedim acık oku bakaim bā ne bilgiler aldın bu zūre anaa gitmişle túrkādan acık okumā başladı uşakla başladı gürültü yapmā a dedim sora sora söle kaldı töle bu kadar . D-019.7
3. domātēs töle doradım manca gibi nası manca yapeysin domātēSi yimē koydum kavanozlara kapaıp kaynatdık kış vaKtı yimē bittā . D-02.74	domātēs töle doradım manca gibi nası manca yapeysin domātēSi yimē koydum kavanozlara kapaıp kaynatdık kış vaKtı yimē bu kadar . D-02.74
4. egel gelin alıcılı olusa hanı gelile kızın tarafına pindirip aleyler hepsi olē doyurulē de sulanē de pindirile kızını gidi bittā . D-03.11	egel gelin alıcılı olusa hanı gelile kızın tarafına pindirip aleyler hepsi olē doyurulē de sulanē de pindirile kızını gidi bu kadar . D-03.11
5. nası dokıycaz şindi ne vakıt sümei işledik āşına alıdık ōnarı biz bi de çözedik çözdük mü o vakıt vādı güdüler onnara alıdık ōdan bittā çufalıa çekedik çufalıa giridik bittā ā bakalım dokıdık dokıdıkdan sora bittā çıkarısın kesesin giydirisin. D-020.10	nası dokıycaz şindi ne vakıt sümei işledik āşına alıdık ōnarı biz bi de çözedik çözdük mü o vakıt vādı güdüler onnara alıdık ōdan bittā çufalıa çekedik çufalıa giridik bittā ā bakalım dokıdık dokıdıkdan sora bu kadar çıkarısın kesesin giydirisin. D-020.10
6. uşak dünyaya geldi mi götürüledi dedee okudu üfledi bittā onu bilidik bizde. D-024.43	uşak dünyaya geldi mi götürüledi dedee okudu üfledi bu kadar onu bilidik bizde. D-024.43
7. āy kimin ne canı isdese nası tüküle söleledi, uyusun da büüsün kocaman çocuk osun, bilmem ne osun, elleri bilmem dēt gömesin, benim çocum büyüün bilmem ne şe gitsin töle töle uyudula uşai bittā . D-024.52	āy kimin ne canı isdese nası tüküle söleledi, uyusun da büüsün kocaman çocuk osun, bilmem ne osun, elleri bilmem dēt gömesin, benim çocum büyüün bilmem ne şe gitsin töle töle uyudula uşai bu kadar . D-024.52
8. kalan bittā hepsi olu. 032-18	kalan bu kadar hepsi olu. 032-18

9. andan soa kadın cömatı to oda ayrı kadın cömatına da sorulur âret haKınızi helal edin dei onna da helal osun de hade bittâ . D-032.95	andan soa kadın cömatı to oda ayrı kadın cömatına da sorulur âret haKınızi helal edin dei onna da helal osun de hade bu kadar . D-032.95
---	---

10. başdan tēksilde işledim sona tēksdil kapandı dikiş yerine girdim çanta dikmē girdik ordan da çıkdım bittâ . D-034.29	başdan tēksilde işledim sona tēksdil kapandı dikiş yerine girdim çanta dikmē girdik ordan da çıkdım bu kadar . D-034.29
---	--

11. pamca deklei çıbıktan yapasın şüle öle bekcı olur vüdu mu akırı çıba geçemezsen bi de tutulusun sen beklesin denişdisin o bekcii bittâ . D-037.19	pamca deklei çıbıktan yapasın şüle öle bekcı olur vüdu mu akırı çıba geçemezsen bi de tutulusun sen beklesin denişdisin o bekcii bu kadar . D-037.19
--	---

2.6. Bir Daha

1. keşKei biz başdan pişireiz ekini, būdai ēkin pişiresin pişidikden soa kayadan çekesin bulgur olee koyesin bittâ koyesin pişiresin. D-03.14	keşKei biz başdan pişireiz ekini, būdai ēkin pişiresin pişidikden soa kayadan çekesin bulgur olee koyesin bir daha koyesin pişiresin. D-03.14
--	--

2. o sora deme ki bittâ ne vaKıt vasa vaKtın yapeysin gene bir iki komşı çaaresin keseysin bi tavık mı kesisen bi horaz mı kesicen yapeysin mancaayı hāde. D-03.51	o sora deme ki bir daha ne vaKıt vasa vaKtın yapeysin gene bir iki komşı çaaresin keseysin bi tavık mı kesisen bi horaz mı kesicen yapeysin mancaayı hāde. D-03.51
---	---

3. toplani o kocaman bi kazan toplaniyeri o kazanlada pişireyez onnarı pişiriyeriz andan sona süzülüyemiz çuvalın içinde süzöldüne suyu çiki onun toplani sade o sūu bittâ kaynadılı kaynadılı çok az bi şey kalıyer ondan. D-021.55	toplani o kocaman bi kazan toplaniyeri o kazanlada pişireyez onnarı pişiriyeriz andan sona süzülüyemiz çuvalın içinde süzöldüne suyu çiki onun toplani sade o sūu bir daha kaynadılı kaynadılı çok az bi şey kalıyer ondan. D-021.55
---	---

4. kına geceleri gelini kınaladık geldikTen sora andan so bittâ oynaladı oyun bitti mi gelini kınalaladı bittāye dālışladı. D-024.28	kına geceleri gelini kınaladık geldikTen sora andan so bir daha oynaladı oyun bitti mi gelini kınalaladı bittāye dālışladı. D-024.28
---	---

5. başTan toplasıdı áhal avşam annadı mı	başTan toplasıdı áhal avşam annadı mı bir
--	--

bittā davūla gūlee gümbe gümbe. D-024.29	daha davūla gūlee gümbe gümbe. D-024.29
6. bittae yapeyle çıkıları götürile bırakıla oyneyēle oynadıkda aseyle gelen bakee bittā uşan şēlene. D-024.47	bir daha yapeyle çıkıları götürile bırakıla oyneyēle oynadıkda aseyle gelen bakee bittā uşan şēlene. D-024.47
7. bittā bi bāriş yapadık mālenin uşakları topladık andan so. D-024.70	bir daha bi bāriş yapadık mālenin uşakları topladık andan so. D-024.70
8. bittā onu kesedik kazıdık içini ikiye bölüvereydik kapızı bittā kazgalaçlan kazıdık onun içini kazıdık. D-024.95	bittā onu kesedik kazıdık içini ikiye bölüvereydik kapızı bir daha kazgalaçlan kazıdık onun içini kazıdık. D-024.95
9. andan sō bittā kaynadık doldureydik bakı içine kazıdık onun içini atadık bittā kaplanan hayvanlara. D-024.96	andan sō bir daha kaynadık doldureydik bakı içine kazıdık onun içini atadık bittā kaplanan hayvanlara. D-024.96
10. sūnet dūnleri pelivanları tutasın davulcu tutasın oynala sūnet kınasını yapala oynala cerraī toplala sonra bittā cerraī gelmez oldu dokturla geldi. D-028.12	sūnet dūnleri pelivanları tutasın davulcu tutasın oynala sūnet kınasını yapala oynala cerraī toplala sonra bir daha cerraī gelmez oldu dokturla geldi. D-028.12
11. sora bittā tatarlar türKler alıveriş yapmā paysındıh bittā biz de türKçe konuşieriz. D-033.15	sora bittā tatarlar türKler alıveriş yapmā paysındıh bir daha biz de türKçe konuşieriz. D-033.15
12. o ōca şindi oldu ēzan dee bittā biz bāirma çağırdı bagırdı ēzanı oKudu şülböreg o ogudu dee bāırdıh evimize gidediK. D-033.79	o ōca şindi oldu ēzan dee bir daha biz bāirma çağırdı bagırdı ēzanı oKudu şülböreg o ogudu dee bāırdıh evimize gidediK. D-033.79
13. bīdan ne zaman urumla gitdikTē sona germanla geldinen pate ablanın bacānı kīmişlar geçeke maşına iy ama kākōç köne varıka maşınala dūmuş dōneyle geri yapele pāte ablanın bacanı ondan soa çeke gide arabala bittā görimemiş. D-037.3	bīdan ne zaman urumla gitdikTē sona germanla geldinen pate ablanın bacānı kīmişlar geçeke maşına iy ama kākōç köne varıka maşınala dūmuş dōneyle geri yapele pāte ablanın bacanı ondan soa çeke gide arabala bir daha görimemiş. D-037.3
14. on bi yaşında birincie gitdim çocuk kadaşım başladı birincī okumā da ona	on bi yaşında birincie gitdim çocuk kadaşım başladı birincī okumā da ona

yāum dēdi geṭī gōtūrsūn dēdi bana yaum sen de aÇık git yazmā okumā ūgren dēdi ūç sene gittim bitta gidemedim yollamadı bitta D-019.11	yāum dēdi geṭī gōtūrsūn dēdi bana yaum sen de aÇık git yazmā okumā ūgren dēdi ūç sene gittim bitta gidemedim yollamadı bir daha D-019.11
--	---

SONUÇ

1. Derlenen metinlerde “bitta” sözcüğünün yerine kullanılabilir toplam 6 sözcük tespit edilerek bunların içerisinde en çok “işte” ve “sonra”; en az “başka” ve “bu kadar” kullanılmış olup söz konusu sözcüklerin sayısal verileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

“Bitta” Edatının Yerine Kullanılabilir Sözcükler	Sayı
1.Bitta = Başka	10
2.Bitta = İşte	29
3.Bitta = Sonra	30
5.Bitta = Bu Kadar	11
6.Bitta = Bir Daha	14
	TOPLAM=94

2. “Bitta” edatının 10 farklı fonetik şekli görülmektedir. Bir sözcüğü ile “taa” edatının birleşmesi sonucu oluştuğunu düşündüğümüz “bitta” edatının izlediği fonetik değişikliği aşağıdaki şekillerin sayısal verileri de destekler niteliktedir: Bir + Taa > bitaa > Bittaa (2) > Bittâ (62) > Bitta (16).

“Bittaye”, “bitta” edatının sonuna eklenen bir yönelme eki fikrini akla getirmektedir: “Bir + taa + (y)e” şeklinde yönelme ekinin kalıplaşarak anlamı pekiştirdiği düşünülebilir. “Bittaim” hususunda, “bir + taa + kim” sözcüklerinin birleşmesi sonucu ortaya çıkan yapının zaman içerisinde “işte” anlamını kazandığı şeklinde bir yorum yapabiliriz.

Bütün bunlara dayanarak “bitta” edatının henüz bitmemiş bir şekil olduğunu ve gelişimini sürdürmeye devam ettiğini söyleyebiliriz.

Fonetik Şekil ve Tekrar Sayısı	Anlamları
Bitda (1)	Başka
Bitta (1)	Başka
Bitta (9)	İşte
Bitta (2)	Sonra
Bitta (3)	Bu Kadar
Bitta (1)	Bir Daha
Bittaa (2)	Sonra

Bittâ (4)	Başka
Bittâ (15)	İşte
Bittâ (24)	Sonra
Bittâ (7)	Bu Kadar
Bittâ (12)	Bir Daha
Bittâ (1)	Bu Kadar
Bittaye (2)	Başka
Bittâye (1)	Sonra
Bittâe (1)	Başka
Bittâe (1)	İşte
Bittae (1)	Sonra
Bittae (1)	Bir Daha
Bittaim (2)	İşte
Bittai (1)	İşte

3. “Bitta” edatının” bu kadar” anlamında kullanıldığı cümlelerde bitta” sözcüğünün daha çok cümlenin sonunda yer alması dikkat çeken bir özelliktir.

4. “Bitta” edatının yer aldığı ağız bölgesinde yaygın kullanımı sözcüğün halkın diline yerleşmiş olduğunu göstermektedir. Ayrıca “bitta” edatının farklı anlamlarda kullanılması da söz konusu ağız bölgesi için önemli ve göze çarpan bir ağız özelliğidir. “Bitta”nın kullanıldığı örneklerle dayanarak sözcüğün zaman içerisinde bu anlamlarından uzaklaşarak pekiştirme fonksiyonunun ağırlık kazanacağı öngörülebilir.

KAYNAKÇA

ADALI, Oya (2004). *Türkiye Türkçesinde Biçimbirimler*, İstanbul: Papatya Yay.

AKSAN, Doğan (1983) vd. Neşe Atabay, İbrahim Kutluk, Sevgi Özel, *Sözcük Türleri*, Ankara: TDK Yay.

BİLGEGİL, M. Kaya (1984). *Türkçe Dilbilgisi*, İstanbul: Dergâh Yay.

CEBECİ, İsa (2010). *Örneklerle Deliorman Türk Ağızı Sözlüğü*, Ankara: TDK Yay.

DEMİREL DÖNMEZ, Özlem (2012). *Kuzeydoğu Bulgaristan Silistreli İli Dulovo / Akkadınlar İlçesi Türk Ağzları*, Ankara: Gazi Kitabevi.

DEMİREL DÖNMEZ, Özlem (2018). *Romanya Tulça İli Babadağ İlçesi Türk Ağzları*, (basıma hazır).

EDİSKUN, Haydar (1996). *Türk Dilbilgisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

ERGİN, Muharrem (1995). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yay.

GENCAN, Tahir Nejat (2001). *Dilbilgisi*, Ankara: Ayraç Yay.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin (1992). *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul: MEB Yay.

- HATIPOĞLU, Vecihe (1972). *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yay.
- KARA, Funda (2009). “Edat Ve Zarf Üzerine Bazı Düşünceler”, *Turkish Studies*, Sayı: 4/3.
- KARAAĞAÇ, Günay (2011). *Türkçenin Söz Dizimi*, İstanbul: Kesit Yay.
- KARAHAN, Leyla (2011). *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yay.
- KORKMAZ, Zeynep (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yay.
- KORKMAZ, Zeynep (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, Ankara: TDK Yay.
- SOYDAN, Serpil (2013). “Karışık Dilli Eserlerin Söz Varlıklarından Edatlara Bir Bakış”, *Turkish Studies*, Sayı: 8/9.